Ysgol Gyfun Y Pant

Cymraeg

Blwyddyn Wyth

Uned Tri - Trefn Dyddiol

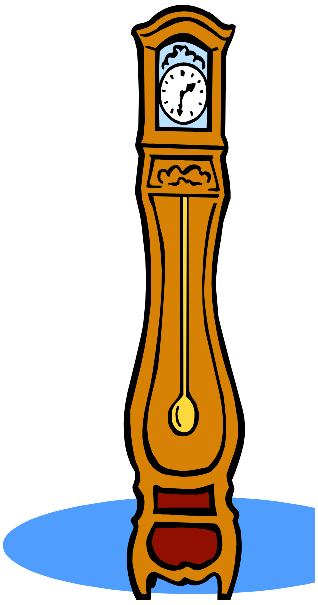

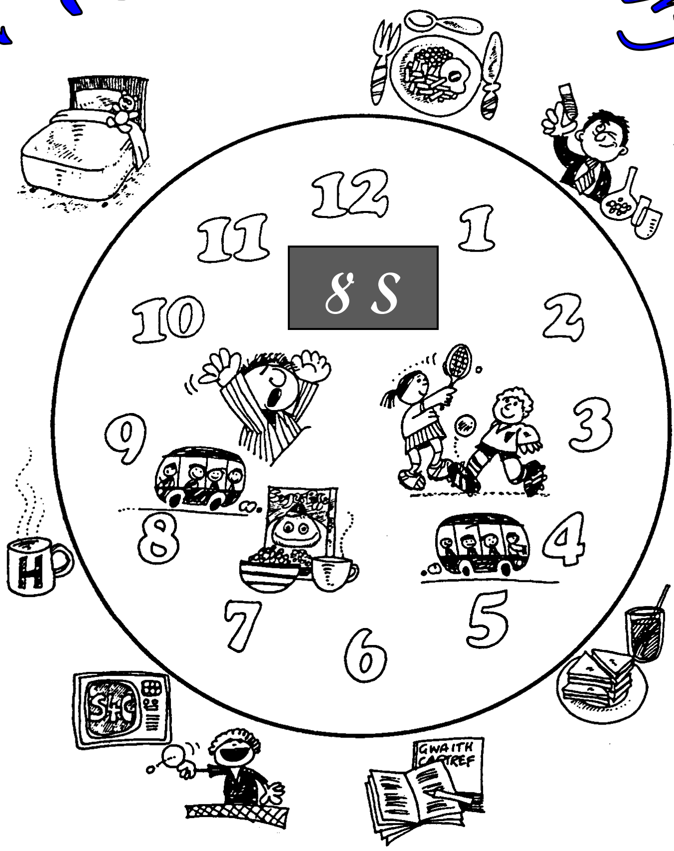

Enw:	______________________________
Dosbarth:	______________________________
Athro/Athrawes:	______________________________

Yn Eich Llyfrau

Dylech chi wybod yr ymadroddion hyn. Bydd eich athro/athrawes yn eu defnyddio nhw ar ôl marcio’ch gwaith a bydd yn disgwyl i chi nodi beth maen nhw’n ei ddweud os ydych chi eisiau gwella!
By now you should know the following phrases by heart. Your teacher will use them after marking your work and will expect you to take good note of what they say if you are to improve in learning Welsh!

gorffennwch	complete	anniben	untidy
rhy hir	too long	rhy fyr	too short
da	good	gwael	poor
gwnewch hwn eto	do this again	esgeulus	careless
ardderchog	excellent	da iawn	very good
gweddol	fairly good	eitha da	quite good

This symbol refers to the appropriate pages in your language book.

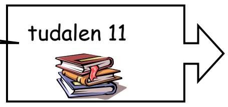

Yn yr uned hwn rydych chi’n mynd i adeiladu ar yr hyn rydych chi wedi ei wneud erbyn hyn. Rydych chi’n mynd i ddysgu trafod eich trefn ddyddiol yn ysgrifenedig ac ar lafar yn llawn.
In this unit you are going to build upon the Welsh you have done so far. You are going to learn how to discuss in Welsh your daily routine in writing and orally in full.
But first of all consider KWL(H):

What do you already **K**now?

K

Write below what you can already say about your daily routine in Welsh.

gwneud yn yr wythnos
gwneud ar y penwythnos;
faint o’r gloch;
helpu o gwmpas y tŷ.

What else do you **W**ant to learn?

List below what you think you need to learn to be able to discuss your routines fully.

W

Remember that you can get some really useful help by **intelligently** using:

- this booklet and any others given to you;
- a dictionary, paper or online [download ***ap geiriaduron*** onto your phone];
- the interactive classroom resource known as ***teacher.***

Remember also that online translating software will return garbage when trying to translate more than individual words. This will **reduce**, not increase **your marks**. This is **not** intelligent!

L

What have you **l**earnt?

Place a ✓ in the first of the columns when you learn how to do each thing. Complete it when you come to the end of the unit by writing a word, phrase or sentence to check how well you have learnt and ticking the final column when you can do it from memory.

Siart Cynnydd

	✓	✓	
1			ask what time someone does something
2			say what time I do things each day
3			ask what someone does around the house
4			say what I do around the house
5			ask who does the housework in someone's house
6			say who does the housework in my house
7			ask whether someone must help his/her parents
8			say what I must do to help my parents
9			ask what someone was doing recently recently
10			use a variety of verbs to say what I was doing recently

H

Write below **H**ow you most successfully learnt these things?

Trefn Ddyddiol

C – Connectives

y | yn | ar | i | gyda | mewn | fel | achos

cyn | yn ystod | ar ôl

am | erbyn | o

V – Vocabulary

awr | munud | o`r gloch

dihuno | codi | gwisgo | ymolchi

helpu | garddio | glanhau | golchi

gadael | cyrraedd | dechrau

gorffen | coginio | bwyta

sudd | grawnfwyd | brechdanau

yn hwyr | yn gynnar | mawr

O – Openers

Yn y bore | Ar y penwythnos

Bob dydd | Gyda`r nos

Yn yr haf | Yn y gaeaf

Ar ddydd … | Fel arfer

Weithiau | Ar ôl yr ysgol

L – Language Patterns

rydw i`n | dydw i ddim yn | mae hi`n

Mae dad yn | Mae fy chwaer yn | Dydy mam ddim yn

roedd hi`n | roedd y … yn | roeddwn i`n | Garddiais i

Taclusodd hi | Helpon ni | Mae`n rhaid i mi

Yr Amser

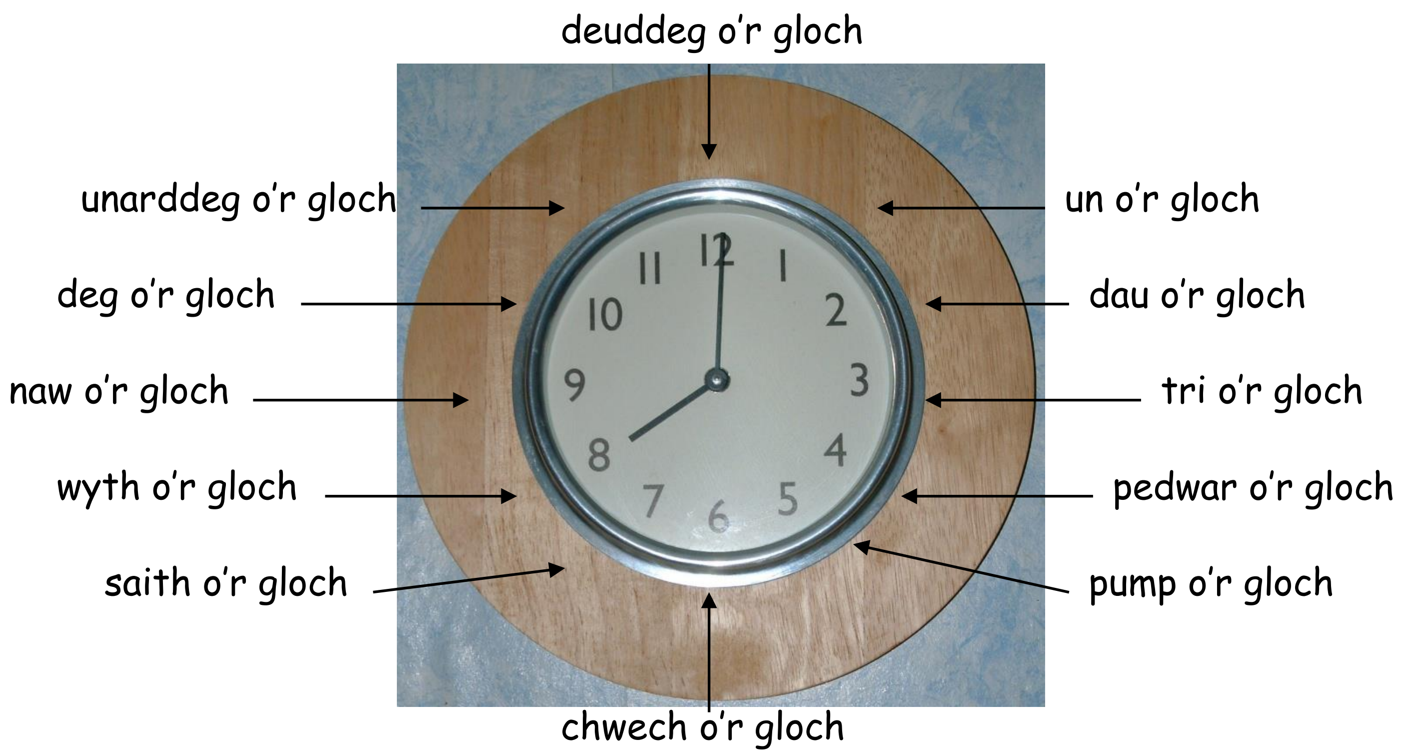
deuddeg o'r gloch
unarddeg o'r gloch
un o'r gloch
deg o'r gloch
dau o'r gloch
naw o'r gloch
tri o'r gloch
wyth o'r gloch
pedwar o'r gloch
saith o'r gloch
pump o'r gloch
chwech o'r gloch

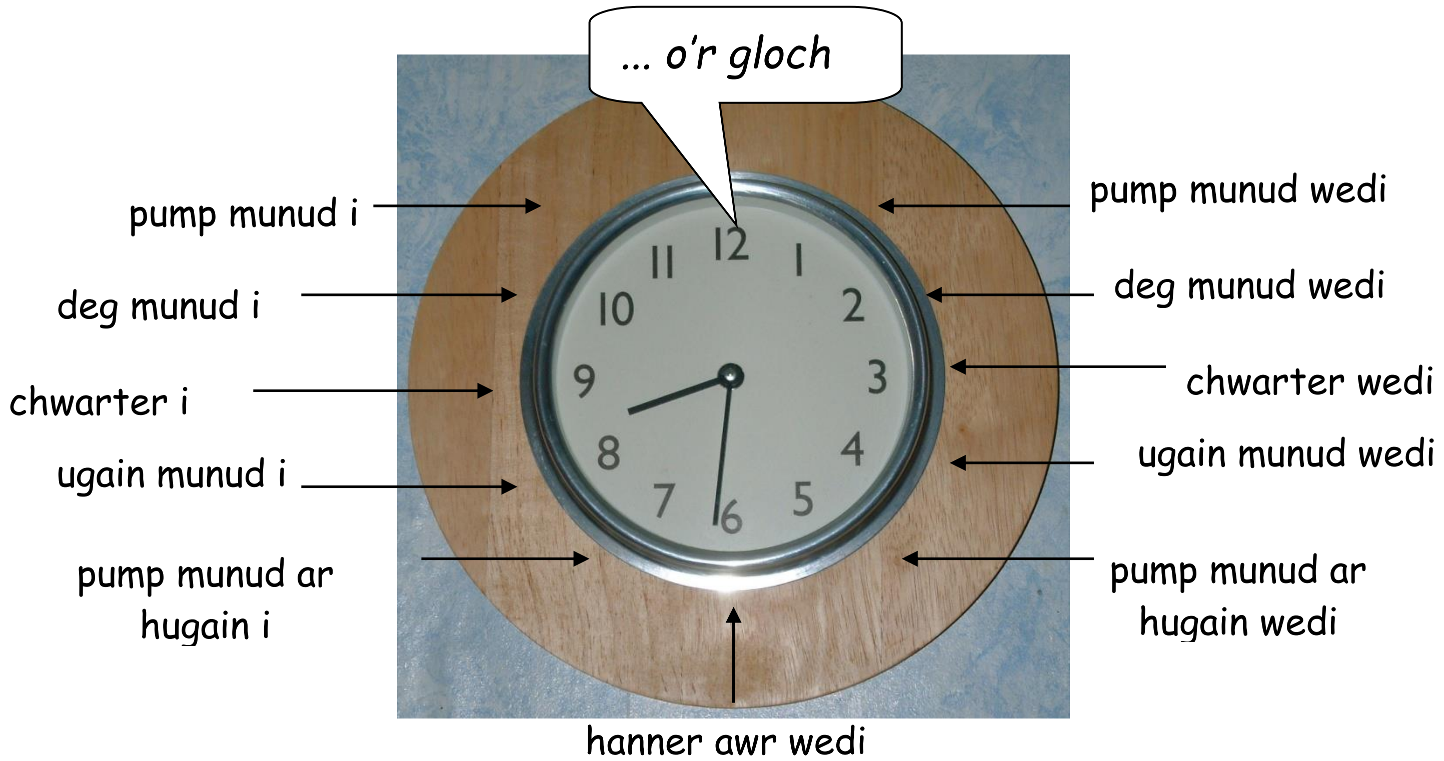
... o'r gloch
pump munud i
pump munud wedi
deg munud i
deg munud wedi
chwarter i
chwarter wedi
ugain munud i
ugain munud wedi
pump munud ar hugain i
pump munud ar hugain wedi
hanner awr wedi

Faint o’r gloch ydy hi?

Ysgrifennwch yr amser cywir yn Gymraeg o dan y clociau isod

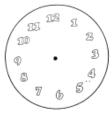

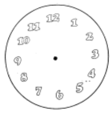

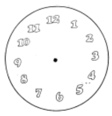

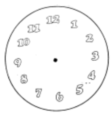

Rhowch y Saesneg am y brawddegau isod.

1 Mae hi’n un o’r gloch.

2 Mae hi’n hanner awr wedi deg.

3 Mae hi’n chwarter i wyth nawr.

4 Rydw i’n cael Cymraeg am hanner awr wedi dau.

5 Mae mam yn mynd i’r gwely am unarddeg o’r gloch.

6 Mae hi’n **dd**au o’r gloch.

7 Mae hi’n **dd**eg munud i **b**edwar.

8 Mae hi’n **b**um munud ar hugain wedi tri.

9 Rydw i’n bwyta cinio am **dd**eg munud i **dd**au.

10 Mae’r ysgol yn gorffen am **d**ri o’r gloch.

Sylwch ar y treiglad ar ôl:

mae hi’n
am
i

berfau bob dydd – every day verbs

dihuno -
codi -
cael -
bwyta -
ymolchi -
paratoi -
gwisgo -
gadael -
cyrraedd -
dechrau -
gweithio -
gorffen -
coginio -
dal -
mynd -
dod -
gwneud -

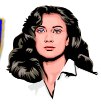 Rydw i'n dihuno am wyth o'r. gloch

Rydw i'n codi am saith.

Rydw i'n hoffi aros yn y gwely.

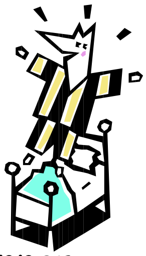 Rydw i'n codi'n hwyr bob dydd

Dydw i ddim yn hoffi codi'n gynnar.

Pryd rwyt ti'n codi? (s.f.)
Pryd rydych chi'n codi? (p.p.)
When do you get up?

________________________________(*atebwch*)

Faint o'r gloch rwyt ti'n dihuno? (s.f.)
Faint o'r gloch rydych chi'n dihuno? (p.p.)
What time do you wake up?

________________________________ (*atebwch*)

Edrychwch ar yr eirfa ar y tudalen blaenorol ac wedyn rhowch y Saesneg am y sgwrs isod

Gwen Bore da Billy, faint o'r gloch rwyt ti'n dihuno yn y bore?

Billy *Rydw i'n dihuno am hanner awr wedi saith bob bore.*

Pryd rwyt ti'n codi?

Billy *Rydw i'n codi'n syth.*

Gwen Beth rwyt ti'n bwyta i frecwast?

Billy *Rydw i'n cael tost fel arfer.*

Gwen Pryd rwyt ti'n gadael y tŷ i fynd i'r ysgol?

Billy *Rydw i'n gadael y tŷ am chwarter i naw i gerdded i'r ysgol.*

Gwen Diolch Billy, hwyl fawr!

Billy *Hwyl.*

Holwch dri o bobl am beth maen nhw'n wneud bob bore a llenwch y grid isod. Mae'r rhan gyntaf wedi ei wneud yn ôl y sgwrs uchod.
Now *you* interview three people in your class about their morning routine and fill in the details in the grid below. The first section has been completed according to Gwen's conversation with Billy.

1 enw Billy	dihuno	codi	2 enw	dihuno	codi
	7:30	7:30			
	brecwast	gadael y tŷ		brecwast	gadael y tŷ
	tost	8:45			
3 enw	dihuno	codi	4 enw	dihuno	codi
	brecwast	gadael y tŷ		brecwast	gadael y tŷ

Yn eich llyfr ysgrifennu atebwch y cwestiynau isod mewn paragraff.

Pryd rydych chi'n dihuno bob bore?

Faint o'r gloch rydych chi'n codi?

Beth rydych chi'n bwyta i frecwast?

Faint o'r gloch rydych chi'n cael e?

Faint o'r gloch rydych chi'n gadael y tŷ?

bob dydd	-	every day
bob nos	-	every night
bob bore	-	every morning
bob prynhawn	-	every afternoon
gyda'r nos	-	in the evenings
ar ddydd Sul	-	on Sunday
ar nos Wener	-	on Friday night
ar y penwythnos	-	on the weekend
ar ôl yr ysgol	-	after school
fel arfer	-	usually
weithiau	-	sometimes

Cofiwch am y treiglad!
Remember the Soft Mutation after
ar
and
nos

Gan ddefnyddio deg o'r geiriau yn y blwch ar y chwith llenwch y bylchau yn y sgwrs isod. Wedyn ysgrifennwch sgwrs tebyg eich hunan.

dod
bwyta
gloch
gadael
ysgol
faint
dihuno
mathemateg
eisiau
ymolchi
chwarter
beth
antur
pryd
sinema

Glyn: Hylo Dan. Ble rwyt ti'n mynd?

Daniel: Rydw i'n mynd i'r ________ ond rydw i'n hwyr. Es i i'r gwely'n hwyr neithiwr a dihunais i ddim tan wyth o'r gloch a rydw i'n ________ am hanner awr wedi saith fel arfer.

Glyn: ________ o'r gloch rwyt ti'n mynd i'r gwely fel arfer te?

Daniel: Fel arfer rydw i'n mynd i'r gwely am hanner awr wedi deg, ond neithiwr es i i'r gwely am ________ i ddeuddeg achos roedd ffilm ________ ymlaen. ________ rwyt ti'n codi te?

Glyn: Rydw i'n codi am chwarter wedi wyth bob bore, rydw i'n ________ brecwast, rydw i'n ________ a gwisgo a rydw i'n ________ y tŷ am ugain munud i naw. Dydw i byth yn hwyr.

Daniel: Sut rwyt ti'n mynd i'r ysgol te?

Glyn: Rydw i'n mynd yn y car gyda fy nhad. Wyt ti ________ lifft gyda ni heddiw?

Daniel: O, ydw os gwelwch chi'n dda

Glyn: Dere ymlaen te dyma dad nawr.

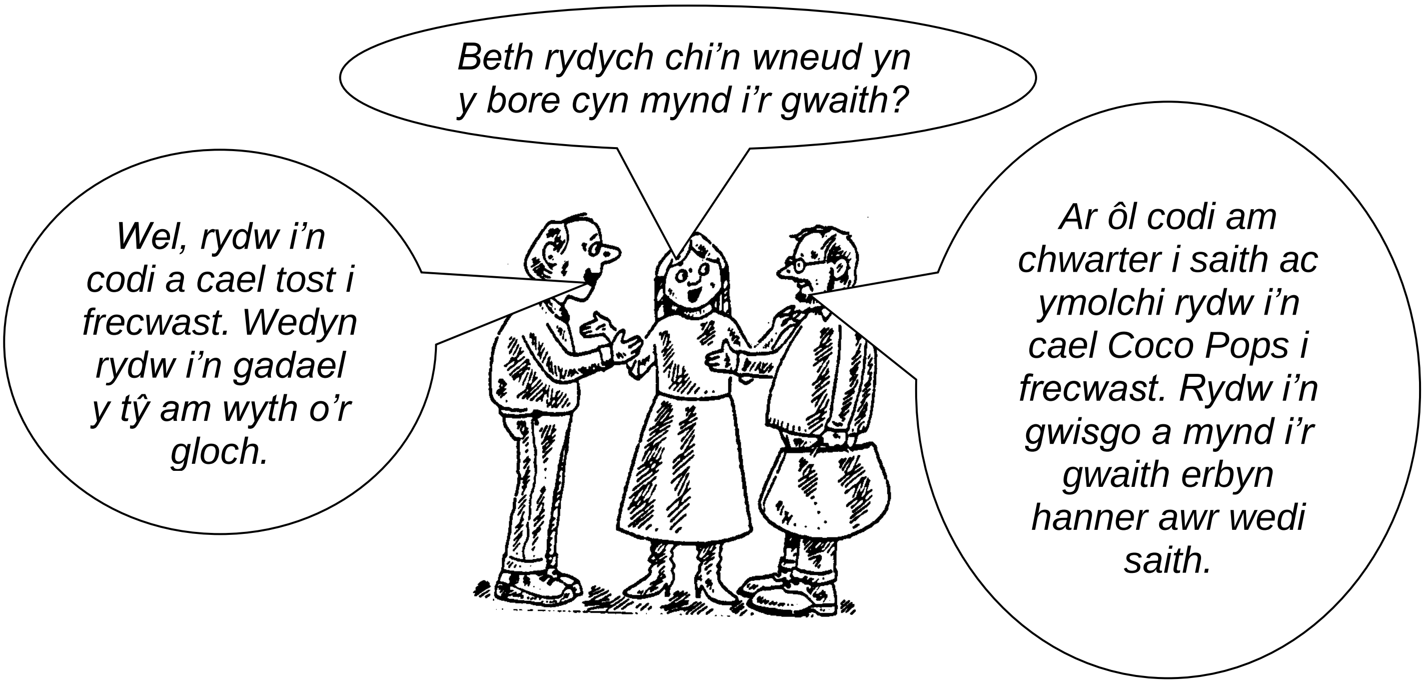

Chwilair

Chwiliwch am y deg berf sy wedi eu cuddio yn y grid isod. Ar ôl dod o hyd iddyn nhw ysgrifennwch nhw yn Gymraeg ac yn Saesneg isod.

Search for the ten verbs about daily routine which are hidden in the grid below. After finding them write them in Welsh and English below.

D	A	Y	T	Ll	O	A	D	E	E	D	Rh	S	H	Ff
L	I	O	C	W	C	M	L	I	S	C	A	R	P	I
Y	U	H	Ng	G	Ff	O	YB	S	A	L	Ll	N	T	D
H	Ch	Ch	U	R	O	N	L	E	H	M	C	G	Y	O
W	B	H	T	N	I	W	L	A	U	M	P	Rh	U	C
Rh	O	O	Th	Y	O	S	R	D	R	M	B	F	I	Th
Y	O	I	N	I	G	O	C	I	W	W	E	Dd	U	U
M	C	I	Th	E	S	P	YY	T	O	N	B	E	U	O
O	U	W	C	S	I	S	O	G	T	T	C	A	E	F
L	U	A	T	Y	W	B	B	N	I	S	A	R	G	Th
Ch	Ll	W	Rh	U	G	T	Ng	Ph	C	C	U	R	H	U
I	E	Ll	F	O	A	I	P	I	P	Ch	T	Y	A	M
L	F	Y	Rh	N	M	O	Th	D	Dd	W	L	C	I	P
U	S	T	G	E	D	Ff	W	A	R	O	H	F	N	Ll
E	O	Ng	O	P	L	E	A	D	A	G	Ll	P	Y	D

	Cymraeg	Saesneg
1	______________________	______________________
2	______________________	______________________
3	______________________	______________________
4	______________________	______________________
5	______________________	______________________
6	______________________	______________________
7	______________________	______________________
8	______________________	______________________
9	______________________	______________________
10	______________________	______________________

Darllenwch beth mae'r pedwar person isod yn ysgrifennu am fwyta a llenwch y grid isod yn Saesneg.

Mair

Rydw i'n bwyta brecwast gyda mam. Rydyn ni'n cael grawnfwyd. Rydw i'n yfed sudd oren ond mae'n well gyda mam gael cwpanaid o goffi. I ginio rydw i'n cael brechdanau a gyda'r nos rydyn ni'n cael cinio twym fel arfer.

Alun

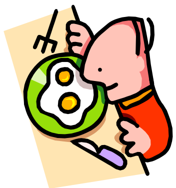

Dydw i ddim yn cael amser i frecwast achos rydw i'n hwyr fel arfer ond rydw i'n cael diod o sudd oren. I ginio rydw i'n cael selsig a sglodion a ffa yn yr ysgol a gyda'r nos rydw i'n hoffi cael sglodion eto.

Dafydd

Fel arfer rydw i'n cael paced o greision a can o lemonêd ar y bws ar y ffordd i'r ysgol. Rydw i'n cael cinio twym fel arfer achos mae'r bwyd yn flasus iawn yn yr ysgol. Gyda'r nos rydyn ni'n cael bwyd meicrodon fel arfer achos mae'n gas gyda mam a dad goginio.

Gwenda

Rydw i'n cael paned o de a bisged i frecwast, dydy e ddim yn iach rydw i'n siŵr ond rydw i'n bwyta salad i ginio yn yr ysgol a mae mam yn paratoi pasta i de gyda'r nos fel arfer.

Bwyd

te	-
coffi	-
sudd oren	-
grawnfwyd	-
tost	-
brechdanau	-
sglodion	-
salad	-
creision	-
byrger	-
selsig	-
pastai	-
pasta	-
cinio twym	-

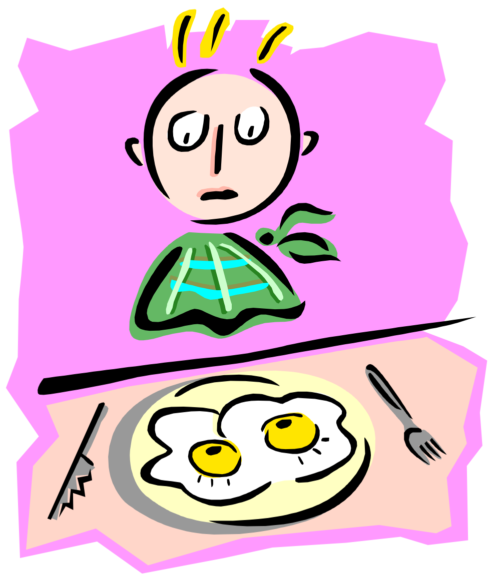

Mair		Alun	
brecwast		brecwast	
diod		diod	
cinio		cinio	
gyda'r nos		gyda'r nos	
Dafydd		Gwenda	
brecwast		brecwast	
diod		diod	
cinio		cinio	
gyda'r nos		gyda'r nos	

Gwrandewch ar y bobl ar y tâp yn trafod beth ydy eu trefn boreol a llenwch y grid isod.

	dihuno	codi	brecwast	gadael y tŷ
1				
2				
3				
4				
5				

Darllenwch am ddiwrnod Sam isod ac wedyn llenwch y grid yn Gymraeg.

Dyma Sam. Mae e'n dihuno bob bore tua hanner awr wedi saith. Mae e'n codi tua ugain munud i wyth ac yn ymolchi yn syth cyn mynd i lawr llawr. Am tua deng munud i wyth mae e'n cael brecwast, grawnfwyd fel arfer. Mae e'n gadael y tŷ am bum munud wedi wyth a mae e'n dal y bws i'r ysgol am ddeng munud wedi. Yn yr ysgol mae e'n cael brechdanau i ginio ar ôl gwers tri. Ar ôl yr ysgol mae Sam yn dod adre am ugain munud wedi tri a mae e'n cyrraedd adre am chwarter i bedwar fel arfer. Ar ôl gwylio'r teledu am tua hanner awr mae e'n gwneud ei waith cartre. Wedyn mae e'n chwarae ar ei gyfrifiadur trwy'r nos. Fel arfer mae Sam yn cael cinio twym gyda'r nos gyda'r teulu. Mae e'n mynd i'r gwely erbyn deg o'r gloch yn yr wythnos.

Diwrnod Sam	
dihuno	
	7:40
ymolchi	
	7:50
bwyta beth	
gadael y tŷ	
dal y bws	
	ar ôl gwers tri
bwyta beth	
	3:20
cyrraedd adre	
	ar ôl gwylio'r teledu
	trwy'r nos
bwyta beth	
mynd i'r gwely	

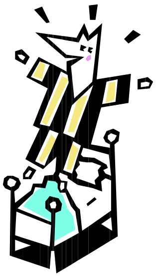

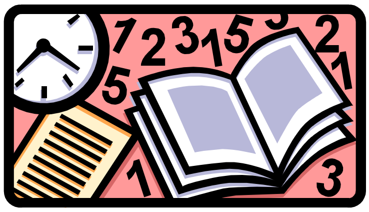

KEY TASK

Gwrandewch ar y bobl ar y tâp yn trafod beth maen nhw'n gwneud fin nos a llenwch y grid isod.

	cyrraedd adre faint o'r gloch	**swper** beth	**fin nos** beth
1			
2			
3			
4			
5			

KEY TASK

Ysgrifennwch ddarn tebyg i un Sam am eich diwrnod chi. Gwnewch nodiadau isod cyn ysgrifennu yn llawn yn eich llyfr.
Write a passage similar to Sam`s above about your usual daily routine. Make some notes below before you begin writing this in full in your exercise book.

Helpu o Gwmpas y Tŷ

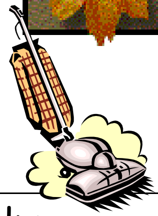

Rhowch y Saesneg am y geiriau isod

helpu		ystafell wely	
glanhau		ystafell ymolchi	
golchi		ystafell olchi	
tacluso		cegin	
garddio		lolfa	
coginio		gardd	
gwneud		garej	
smwddio			

Beth rwyt ti'n wneud o gwmpas y tŷ? (sf)
Beth rydych chi'n wneud o gwmpas y tŷ? (pp)
What do you do around the house?

Rydw i'n helpu mam yn yr ardd ar y penwythnos.
____(*rhowch y Saesneg*)

Rydw i'n gwneud fy ngwely bob dydd.
____(*rhowch y Saesneg*)

Wyt ti'n *glanhau* dy ystafell wely? (sf)
Ydych chi'n *glanhau* dy ystafell wely? (pp)
Do you *clean* your bedroom?

Ydw, rydw i'n glanhau fy ystafell wely bob wythnos.
____(*rhowch y Saesneg*)

Nac ydw mae mam yn glanhau fy ystafell wely.
____(*rhowch y Saesneg*)

Yn eich llyfr ysgrifennu ysgrifennwch ychydig o frawddegau i ddweud beth rydych chi'n ei wneud i helpu o gwmpas y tŷ.

Pwy sy'n *glanhau*'r tŷ?

Who *cleans* the house?

Mae dad yn glanhau'r tŷ fel arfer.

______________________________________(*rhowch y Saesneg*)

Pwy sy'n *coginio*?

Who *cooks/does the cooking*?

Mae mam yn paratoi pob pryd o fwyd.

______________________________________(*rhowch y Saesneg*)

Pwy sy'n *golchi*'r car?

Who *washes* the car?

Mae dad yn golchi'r car ond rydw i'n mwynhau helpu.

______________________________________(*rhowch y Saesneg*)

Nawr ychwanegwch at eich paragraff diwetha wrth ateb y cwestiynau isod i ddweud beth mae aelodau eraill eich teulu yn ei wneud o gwmpas y tŷ.

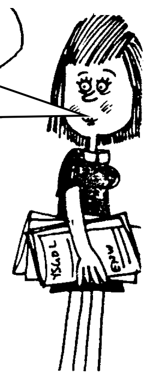

Pwy sy'n glanhau eich tŷ?
Pwy sy'n coginio fel arfer?
Pwy sy'n tacluso eich ystafell wely fel arfer?
Pwy sy'n gwneud y smwddio yn eich tŷ?
Pwy sy'n gwneud eich gwely?
Pwy sy'n golchi'r llestri?
Pwy sy'n golchi'r car?
Pwy sy'n garddio?

Rydw i wrth fy modd yn garddio.

Copiwch y darn isod i`ch llyfrau gan gywiro`r gwallau. Mae deg i chi gywiro.
Copy the following passage into your books. However there are ten mistakes which you need to find and correct.

Katherine ydy enw i. Mae pedwar o bobl yn fy nheulu i. Mae brawd bach gyda fi a mae mam a dad yn gweithio felly rydwi'n helpu nhw o gwmpas y tŷ. rydw i'n gwneud fy ngwely bore cyn mynd i'r ysgol a mae'n rhaid i mi dacluso fy ystafel wely bob penwythnos. Rydw i'n golchi'r llestri wethiau ond mae peiriant gyda ni. Dad yn golchi'r car ar ddydd sul a dydw i byth yn help. Weithiau ar nos Sadwrn rydw i'n mam helpu i baratoi cinio ond dydw i byth yn smwwdio, mae`n gas smwddio .

Gweithiwch mewn grwpiau bach i ddarganfod y wybodaeth i lenwi'r grid isod:
Mae'r rhan gyntaf wedi ei wneud yn barod yn ôl y paragraff uchod.

Work in small groups giving each other the information to fill-in the grid below with what you do around the house. The first section has been filled-in according to the paragraph above.

Enw		*Katherine*	
golchi'r llestri	✓	golchi'r car	X
tacluso'r ystafell	✓	glanhau'r tŷ	-
gwneud y gwely	✓	garddio	-
siopa	-	coginio	✓
smwddio	X		

Enw			
golchi'r llestri		golchi'r car	
tacluso'r ystafell		glanhau'r tŷ	
gwneud y gwely		garddio	
siopa		coginio	
smwddio			

Enw			
golchi'r llestri		golchi'r car	
tacluso'r ystafell		glanhau'r tŷ	
gwneud y gwely		garddio	
siopa		coginio	
smwddio			

Enw			
golchi'r llestri		golchi'r car	
tacluso'r ystafell		glanhau'r tŷ	
gwneud y gwely		garddio	
siopa		coginio	
smwddio			

Llyfr Iaith 2
T. 18-19

Rhaid = Must .../Need .../ Have to ...

Darllenwch y nodiadau ar dudalen 18 a 19 yn y Llyfr Iaith ac wedyn, gan ddefnyddio'r grid isod, rhowch y Gymraeg am y brawddegau sy'n dilyn.

Mae'n rhaid **i mi** ***I*** *must .../have to...*	Mae'n rhaid **i ni** ***We*** *must .../have to...*
Mae'n rhaid **i ti** ***You*** *must .../have to...*	Mae'n rhaid **i chi** ***You*** *must .../have to...*
Mae'n rhaid **i John** ***John*** *must .../has to...*	Mae'n rhaid **iddyn nhw** ***They*** *must .../have to...*
Mae'n rhaid **iddo fe** ***He*** *must .../has to...*	
Mae'n rhaid **iddi hi** ***She*** *must .../has to...*	

Cofiwch

What we actually say in Welsh is:
"There is a need for me to . . ."
"It is a must for me to . . ."

Ar ôl darllen am y pedwar person isod ysgrifennwch i ddechrau ac wedyn trafodwch gyda phartner pwy sy`n gwneud beth o gwmpas y tŷ.
When you have read about the following people first of all write about the details, then discuss with your partner who does what around their house.

- Beth maen nhw`n wneud a phryd;
- Pwy sy`n gwneud pethau eraill;
- Beth maen nhw`n feddwl o`r hyn maen nhw`n wneud
- Beth rydych chi`n feddwl o hyn.

- What they do and when;
- Who does other chores;
- What they think about what they do;
- What you think of this.

Jac

Rydw i`n helpu llawer. Mae`n rhaid i mi dacluso fy ystafell a helpu yn yr ardd. Mae`n iawn. Mae dad yn golchi`r llestri bob bore a bob nos a mae mam yn coginio. Mae hi wrth ei bodd yn coginio a mae hi`n dda iawn. Dydy fy chwaer Delyth ddim yn gwneud dim!

Cerys

Dydw i ddim yn hoffi gwaith tŷ. Weithiau rydw i`n golchi`r llestri ond mae`n ddiflas iawn. Dydy dad ddim yn hoffi gwaith tŷ chwaith ond mae e`n golchi`r car bob penwythnos. Mae e`n dwli ar ei gar. Mae`n rhaid i mam wneud y gwaith tŷ bron i gyd.

Martha

Mae fy mrawd a fi`n helpu i lanhau`r tŷ bob wythnos a rydw i`n helpu mam gyda`r siopa hefyd. Dydy dad ddim yn hoffi gwaith tŷ ond mae`n rhaid iddo fe wneud y coginio i gyd.

Stan

Mae mam yn golchi`r dillad a mae dad yn smwddio. Maen nhw`n eitha hapus i wneud hynny. Dydw i ddim yn gwneud llawer ond mae`n rhaid i mi fynd â`r ci am dro bob nos. Dydw i ddim yn hoffi gwneud e yn y glaw.

Defnyddiwch yr ymadroddion isod.
Use the following phrases.

Mae e`n/hi`n/Stan yn
Mae brawd Martha yn
Rydw i`n cytuno gyda Cerys
ayyb

Dydy e/hi/Stan ddim yn
Dydy chwaer Jac ddim yn
Rydw i`n anghytuno gyda Jac

I have to wash the dishes every night.
(There is a need for me to wash the dishes every night.)

____

I must tidy my room every week.

____

I've got to help my mother with the shopping.

____

My sister has to help with the ironing.

____

Mam has to wash the clothes every week.

____

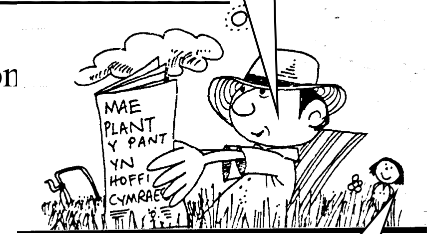

We use '*Oes rhaid* ...' to ask a question
(Literally, 'Is there a need ...')

Oes rhaid i ti olchi'r llestri?
Do you have to wash the dishes?
(Is there a need for you to wash the dishes?)

Oes, mae'n rhaid i mi olchi'r llestri bob nos.

_______________________________(*rhowch y Saesneg*)

Oes rhaid i dy chwaer helpu?
Does your sister have to help?
(Is there a need for your sister to help?)

Oes, mae'n rhaid iddi hi helpu.

_______________________________(*rhowch y Saesneg*)

Oes rhaid i ti siopa?
Do you have to go shopping?
(Is there a need for you to go shopping?)

Nac oes, does dim rhaid i mi siopa.

_______________________________(*rhowch y Saesneg*)

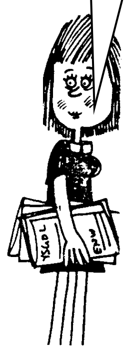

Oes rhaid i chi helpu o gwmpas y tŷ?

_______________________________(*atebwch*)

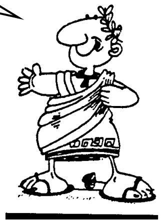

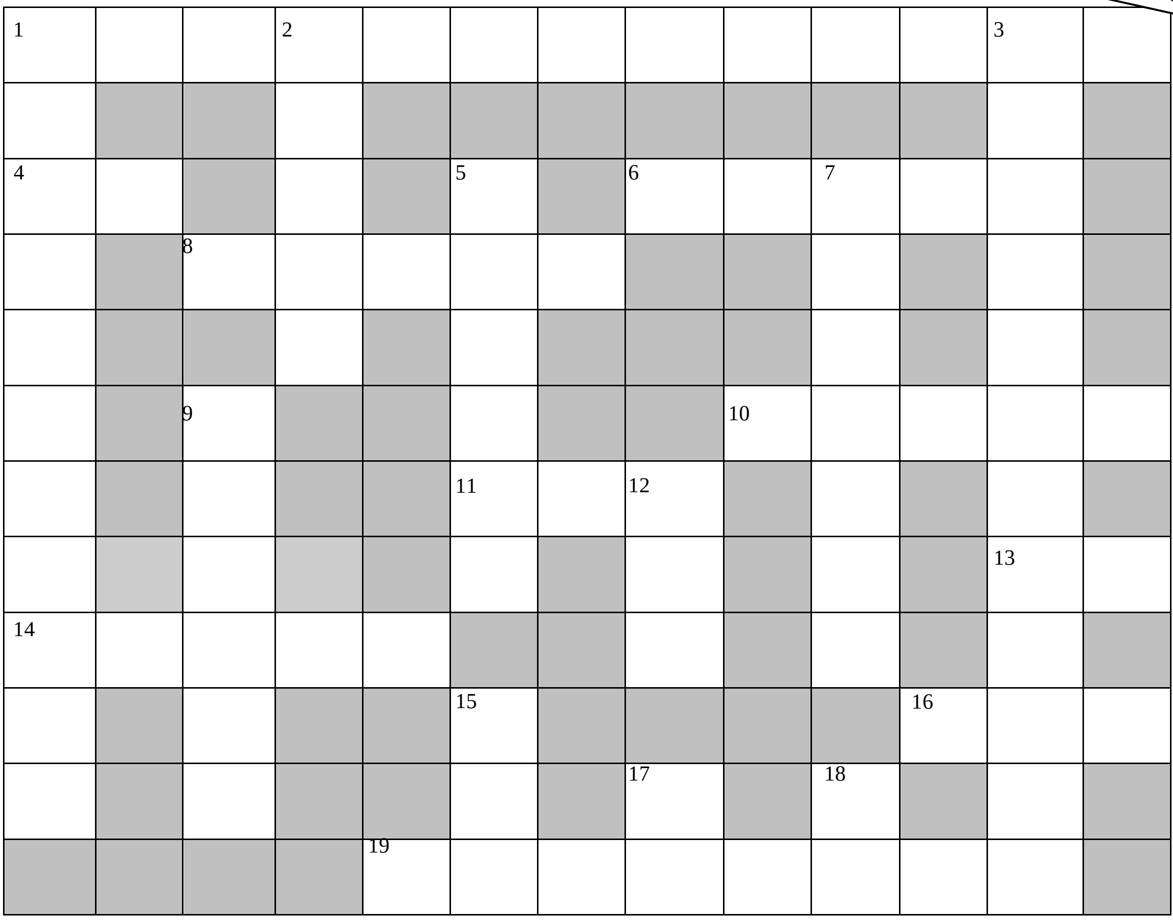

	ar draws →
1	Bathroom (7,6)
4	Rydw i'n gadael y _ _ am wyth o'r gloch. (2)
6	Rydw i'n _ _ _ _ _ brecwast am chwarter i wyth. (5)
8	Kitchen (5)
10	Rydw i'n helpu dad i dacluso'r _ _ _ _ _ . (5)
11	Gyda'r _ _ _ - In the evening. (3)
13	'YN' yn Saesneg. (2)
14	Rydw i'n helpu mam i dacluso'r _ _ _ _ _ weithiau. (5)
16	Mae Paula'n _ _ _ y bws i'r ysgol fel arfer. (3)
19	Rydyn ni'n cael swper am hanner awr _ _ _ _ _ _ _ _ . (4,4)
	cyn = before

	i lawr ↓
1	Utilities room (7,4)
2	Fel _ _ _ _ _ (5)
3	6:45 (7,1,4)
5	Mae'n rhaid i chi _ _ _ _ _ _ _ cyn codi (7)
7	Room (7)
9	Rydw i'n _ _ _ _ _ _ ar ôl codi a cyn gwisgo. (6)
12	Rydw i'n cael _ _ _ oren a tost i frecwast. (3)
15	Cwpanaid _ _ _ (1,2)
17	Mae'n rhaid i _ _ wneud eich gwaith cartref. (2)
18	Weithiau rydw i'n cael sglodion a _ _ i swper. (2)
	ar ôl = after

Defnyddiwch y cwestiynau hyn i holi rhywun am ei drefn ddyddiol. Llenwch y bylchau fel yn yr enghraifft ac ysgrifennwch baragraff tebyg am un ohonyn nhw

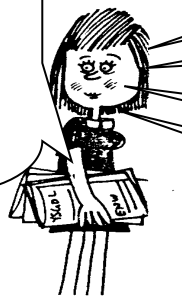

Pryd rwyt ti'n …

Faint o'r gloch rwyt ti'n …

Beth rwyt ti'n …

Oes rhaid i ti …

enw	Siôn Ifans	codi	7:15
brecwast	7:30 grawnfwyd	gadael y tŷ	8:05
cyrraedd adre	4:20	swper sglodion	7:30
gyda'r nos	gwylio'r teledu chwarae gêmau cyfrifiadur	gwely	10:00

Mae Siôn Ifans yn codi am chwarter wedi saith ac yn cael brecwast am hanner awr wedi. Fel arfer mae e'n cael grawnfwyd i frecwast. Mae e'n gadael y tŷ am bum munud wedi wyth i fynd i'r ysgol. Ar ôl yr ysgol mae e'n cyrraedd adre am ugain munud wedi pedwar a mae e'n gwylio'r teledu a chwarae gêmau cyfrifiadur. Mae Siôn yn cael sglodion i swper fel arfer am tua hanner awr wedi saith a mae'n rhaid iddo fe fynd i'r gwely erbyn deg o'r gloch.

1

enw	codi
brecwast	gadael y tŷ
cyrraedd adre	swper
gyda'r nos	gwely

2

enw	codi
brecwast	gadael y tŷ
cyrraedd adre	swper
gyda'r nos	gwely

Jenna ydw i.
Rydw i`n codi bob dydd am hanner awr wedi saith. Rydw i`n cael tost i frecwast (tua 8:10) ar ôl ymolchi a gwisgo. Fel arfer rydw i`n cerdded i`r ysgol gyda fy ffrind Sara. Mae`r ysgol yn dechrau am chwarter i naw. Dydw i ddim yn hoffi yr ysgol o gwbl. Ar ôl yr ysgol rydw i`n mynd allan gyda ffrindiau neu yn gwylio`r teledu. Dydw i ddim yn gwneud gwaith cartre! Weithiau rydw i`n chwarae ar y cyfrifiadur a gwrando ar gerddoriaeth ar fy ffôn ac rydw i`n mynd i`r gwely tua hanner awr wedi deg.

Ben ydw i.
Yn y nos ar ôl yr ysgol rydw i`n gwneud fy ngwaith cartre. Dydw i ddim yn hoffi gwaith cartre – mae`n ddiflas iawn. Ar ôl gorffen gwaith cartre rydw i`n helpu mam achos mae hi`n sâl. Weithiau rydw i`n tacluso ond fel arfer rydw i`n coginio te. Rydw i`n mwynhau coginio achos mae`n ymlaciol. Ar ôl bwyta rydw i`n golchi`r llestri. Mae`n gas gyda fi olchi`r llestri. Mae mam yn meddwl fy mod i`n fachgen da! "Fy angel bach" mae hi`n dweud.

Marc ydw i.
Ar ôl codi am saith rydw i`n ymolchi a wedyn yn gwisgo. Rydw i`n cael grawnfwyd i frecwast a rydw i`n gadael y tŷ i ddal y bws i`r ysgol. Dydw i ddim yn hoffi`r daith i`r ysgol achos mae hi`n swnllyd ar y bws felly rydw i`n gwrando ar gerddoriaeth ar fy ffôn. Mae amser cinio am chwarter wedi un. Dydw i ddim yn bwyta cinio mawr. Fel arfer rydw i`n cael darn o dost yn unig. Yn y nos rydyn ni`n cael te mawr am tua saith o`r gloch. Mae mam yn hoffi coginio a mae hi`n gogyddes wych.

Diwrnod Arferol I Mi:

- *codi 7:45*
- *brecwast 8:10 (tost a te)*
- *gadael y tŷ 8:30*
- *cerdded i`r gwaith yn yr archfarchnad*
- *cael hwyl gya ffrindiau yn yr egwyl 10:30*
- *cinio 12:45*
- *gorffen gwaith 4:30*
- *siopa a coginio*
- *gwylio`r teledu*
- *darllen yn y gwely (gwych)*
- *gwely tua 11:00*

Ceri ydw i.

Diwrnod Arferol

*Rydyn ni`n mynd i siarad am **Ddiwrnod Arferol**.*

Tasg Llafar

1 Mae ___ yn ...	Jenna	Ben	Marc	Ceri	Chwiliwch am yr eirfa
codi am saith o`r gloch					*codi =*
codi am hanner awr wedi saith					
codi am chwarter i wyth					*cael =*
cael brecwast am ddeg munud wedi wyth					*brecwast =*
cerdded i`r ysgol/gwaith					*cerdded =*
mynd i`r ysgol ar y bws					*mynd =*
gwrando ar gerddoriaeth yn y bore					*gwrando ar =*
cael cinio am chwarter i un					*cerddoriaeth =*
cael cinio am chwarter wedi un					*cinio =*
cael grawnfwyd i frecwast					*grawnfwyd =*
cael tost i frecwast					*tost =*
cael tost i ginio					
coginio te					*coginio =*
gwylio`r teledu gyda`r nos					*gyda`r nos =*
mynd i`r gwely ar ôl 10:30					*gwely =*
bwyta te am saith					*bwyta =*
gwneud gwaith cartre gyda`r nos					*gwneud =*
2 Mae ___ yn ...	**Jenna**	**Ben**	**Marc**	**Ceri**	
hoffi coginio					
mwynhau darllen					*darllen =*
hoffi coginio mam					
ddim yn hoffi`r ysgol					*ysgol =*
ddim yn hoffi gwaith cartre					*gwaith cartre =*
ddim yn hoffi teithio i`r ysgol					*teithio =*
ddim yn hoffi golchi`r llestri					*golchi`r llestri =*
hoffi amser gyda`i ffrindiau yn y bore					*amser =*

Nawr ysgrifennwch dair brawddeg ***yn y trydydd person*** am bob un o`r bobl ar y dudalen flaenorol.
Now in your exercise book write three sentences ***in the third person*** about each of the people on the previous page.

Cofiwch	*Newidiwch:*	*i:*
Remember	*Change:*	*to:*
	rydw i`n	mae e`n/hi`n/Sam yn
	dydw i ddim yn	dydy e/hi/Sam ddim yn
	rydyn ni`n	maen nhw`n
	fy	ei
	fi	fe/hi/Ben

ee

- *Mae Jenna yn codi bob dydd am hanner awr wedi saith.*
- *(Ben) Mae e`n helpu mam yn y tŷ achos mae hi`n sâl.*

Nawr ysgrifennwch bedair brawddeg yn cytuno a phedair yn anghytuno gyda nhw.
Now write four sentences agreeing and four disagreeing with them.
Gallech chi ddechrau nhw gyda:
You could start with:

'Rydw i`n cytuno/anghytuno gyda …' neu
'Fel Jenna…..' neu
'Yn wahanol i Ben …'

ee

- Rydw i`n cytuno gyda Ben. Rydw i wrth fy modd yn coginio.
- Yn wahanol i Ceri dydw i ddim yn gweithio mewn archfarchnad.

Nesa meddyliwch am bump cwestiwn y gallwch chi ofyn i`ch partner am y bobl.
Next think of five questions which you could ask your partner about this topic.

eg

- Pryd rwyt ti`n codi?
- Faint o`r gloch rwyt ti`n …?
- Wyt ti`n cytuno gyda …?

Yn olaf ceisiwch sgwrsio gyda phartner am y wybodaeth.
Finally try to have a conversation with a partner about the information.

Rhowch y Gymraeg am y darn yma.
Give the Welsh for this passage.

Jenna gets up at half past seven and Marc gets up at seven. But like Ceri I get up at quarter to eight. Jenna walks to school. Me too. I live near school. Like Marc I have cereal for breakfast and I don`t eat a big lunch. Also, like Marc, my mum likes cooking and she`s a great cook. Like Ben I help mum in the house but I don`t cook tea. Like Ceri I enjoy reading in bed but I go to bed at about 10 o`clock usually. Unlike Jenna I don`t play on my computer in the night.

Llyfr Iaith 2
T 9-17

Nawr ceisiwch sôn am eich trefn ddyddiol yn y gorffennol. Cofiwch bod rhaid i chi gael *stem* y ferf ac ychwanegu *terfyniad gorffennol*.
Now try to discuss your routine in the past saying what you did or used to do. Remember that for the past tense you must find the ***stem*** of the verb and add the appropriate ***past tense ending***.

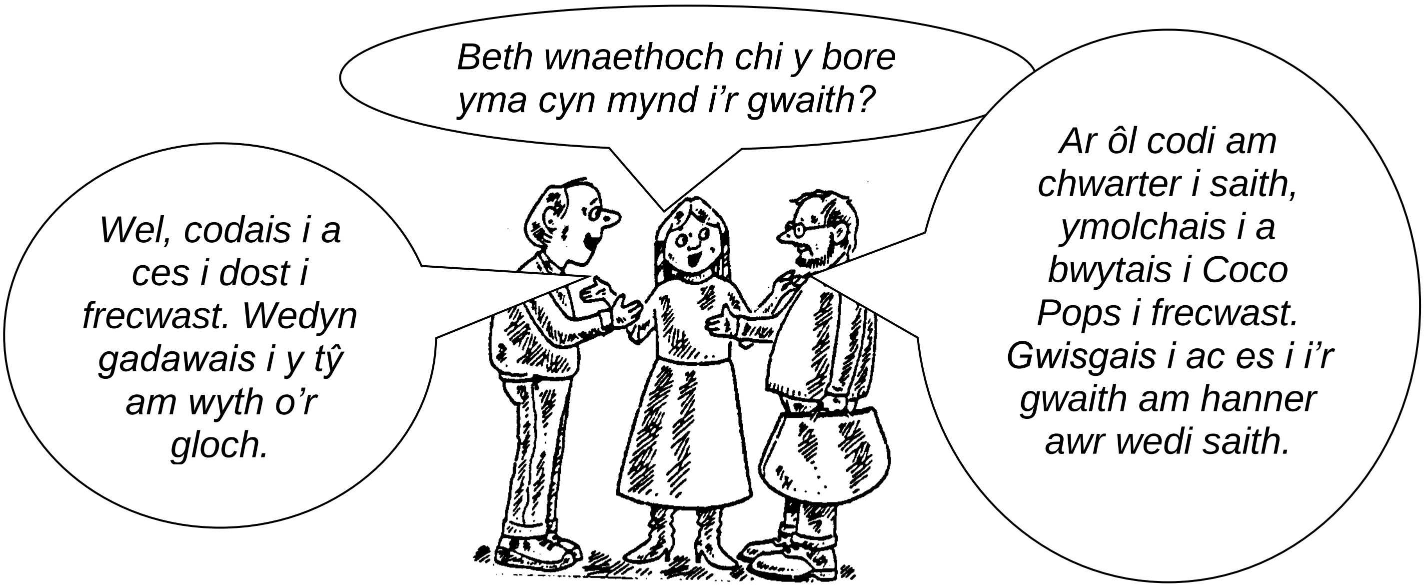

Ysgrifennwch ychydig o frawddegau i ddweud beth wnaethoch chi y bore yma cyn dod i'r ysgol. Wedyn trafodwch hyn mewn grŵp o bump a llenwch y grid isod gyda manylion am beth wnaeth gweddill eich grŵp.
Write a few sentences saying what you did this morning before coming to school. Then discuss this in a group of five and record the details of the rest of your group in the grid below.

1 enw	dihuno	codi	2 enw	dihuno	codi
	brecwast	gadael y tŷ		brecwast	gadael y tŷ
3 enw	dihuno	codi	4 enw	dihuno	codi
	brecwast	gadael y tŷ		brecwast	gadael y tŷ

Ydych chi'n cofio ***Roedd***?
Do you remember using ***roedd*** to say for example what the weather ***was*** like?
This is called the **Imperfect Tense** and is used alongside the Past Tense to discuss the past. Now learn the full patterns below. In a sentence each one is almost always followed by ***yn*** (or ***'n*** if it follows a vowel, A E I O U W or Y)

The positive forms

roeddwn i	I was (used to)	roedden ni	we were (used to)
roeddet ti	you were (used to)	roeddech chi	you were (used to)
roedd e	he/it was (used to)	roedden nhw	they were (used to)
roedd hi	she/it was (used to)		
roedd Sam	Sam was (used to)		
singular		*plural*	

remember
yn / `n

The negative forms

doeddwn i ddim	I wasn't	doedden ni ddim	we weren't
doeddet ti ddim	you weren't	doeddech chi ddim	you weren't
doedd e ddim	he/it wasn't	doedden nhw ddim	they weren't
doedd hi ddim	she/it wasn't		
doedd Sam ddim	Sam wasn't		
singular		*plural*	

These also mean
'didn`t use to ...'

Rhowch y Saesneg am y brawddegau hyn

Roeddwn i'n gwylio'r teledu neithiwr.

____

Roedden ni'n golchi'r car ar fore Sul.

____

Roedd hi'n gwneud ei gwaith cartref yn ei ystafell wely.

____

Roedden ni'n chwarae gêmau cyfrifiadur.

____

Roedd mam yn coginio a roedd dad yn tacluso ar ôl mam!

____

Atebwch y cwestiynau isod

Beth roeddech chi'n wneud neithiwr?

____

Ble roeddech chi ar ddydd Sul?

____

Beth roedd eich rhieni yn wneud ddoe?

____

Faint o'r gloch roeddech chi'n bwyta brecwast heddiw?

____

Pryd roeddech chi'n gwneud gwaith cartref ddiwethaf? (last)

____

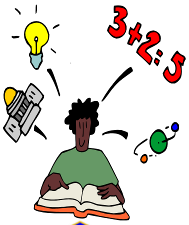

Ar ôl darllen y darn hwn atebwch y cwestiynau yn llawn yn Gymraeg.

KEY TASK

Daniel ydw i Rydw i wedi blino'n lân heddiw achos roeddwn i'n brysur iawn ar y penwythnos. Pan gyrhaeddais i adre o'r ysgol es i i fy ystafell wely a roeddwn i'n gwneud gwaith cartref am *dair awr*! Roedd e'n ddiflas iawn. Ar ôl swper a gwylio'r teledu am dipyn es i i'r gwely tua deg o'r gloch.

Fore Sadwrn codais i am naw o'r gloch a gwyliais i'r teledu ar ôl brecwast ond roedd rhaid i mi fynd i helpu mam gyda'r siopa am hanner awr wedi deg. Mae'n gas gyda fi siopa achos mae'n ddiflas. Roedden ni'n siopa yn Tesco am awr a hanner, cyrhaeddon ni adre adre tua un o'r gloch a bwyton ni bysgod a sglodion brynon ni yn y siop sglodion. Roedden nhw'n flasus iawn. Yn y prynhawn roedd rhaid i mi helpu mam yn yr ardd. Rydw i 'n hoffi garddio fel arfer ond roedd hi'n oer a roedd y rygbi ar y teledu – Cymru yn erbyn Ffrainc. Gyda'r nos aeth dad i gael pryd ar glud Tsieinïaidd a gwylion ni ffilm ar y teledu. Wedyn chwaraeais i gêmau cyfrifiadur ac es i i'r gwely'n hwyr.

Fore Sul codais i tua deg o'r gloch a helpais i dad i olchi'r car. Wedyn aethon ni i dŷ tadcu a roedden ni'n peintio'r tŷ trwy'r dydd. Ces i ddeg punt gan dad am helpu. Gyda'r nos roedd pawb wedi blino'n lân. Chwaraeais i ar y cyfrifiadur eto ac es i i'r gwely'n gynnar.

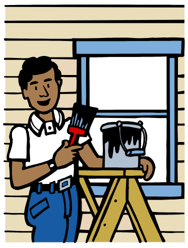

(prysur = busy   am dipyn = for a while
pryd ar glud = takeaway   peintio = painting)

1 Sut mae Daniel heddiw?

2 Beth roedd e'n gwneud am dair awr ar nos Wener?

3 Faint o'r gloch aeth e i'r gwely ar nos Wener?

4 Faint o'r gloch cododd e ar fore Sadwrn?

5 Ydy e'n hoffi siopa?

6 Beth gafodd e i ginio?

7 Ble prynon nhw'r cinio?

8 Beth wnaeth Daniel ar ôl bwyta ar nos Sadwrn?

9 Faint o'r gloch cododd e ar fore Sul?

10 Beth roedd e'n wneud yn nhŷ tadcu?

Llenwch y tabl isod gyda manylion am beth roeddech chin wneud yn ddiweddar.

	pryd	Beth roeddech chi'n wneud?	Beth roeddech chi'n feddwl ohono?
ee	*Ar nos Sul*	*Roeddwn i'n helpu mam i wneud te*	*Doedd hi ddim yn rhy ddrwg.*
ee	*Neithiwr*	*Roeddwn i'n gwneud gwaith cartre trwy'r nos.*	*Roedd hi'n anodd a roeddwn i wedi blino.*
1			
2			
3			

Nawr, yn eich llyfr ysgrifennu ysgrifennwch sgwrs yn Gymraeg rhyngoch chi a rhywun arall tua'r un oedran â chi yn trafod eich trefn ddyddiol.
Now, in your exercise book, write a Welsh conversation between you and another person about the same age as you discussing your daily routine using the language covered in this unit.